

MITOS ECOLÓGICOS (III)

Sa societat rural tradicional respectava el medi

Qualsevol societat arrambla com pot amb lo que pot. S'egoisme és condició natural de ses espècies. Ets pagesos d'abans, ets d'ara, ets pastors, ets urbanitas que ara susen, cadescú a sa seva manera consumeix segons criteris de profit propi recursos des medi natural. Fins fa poc lo de sa sostenibilitat era pura casualitat, i encara avui és un luxe per a rics. No ens enganem, si ens hem avasat a un medi antropomorfitzat estable respecte a ses necessitats de sa societat rural tradicional, no vol dir que sigui natural.

Una societat consumeix recursos segons sa seva capacitat de creació de necessitats: consum per persona i quantitat de persones. Avui ses societats postindustrials créixen en consum per nivell de vida i ses societats rurals créixen en consum per demografia. En això rics i pobres anam plegats: destrozam lo que tocam.

Sa manera tradicional rural mediterrània d'explotació dets recursos, per estar estabilitzada en nivell de vida creixia amb sa demografia, com més erem més boscos passaven a ser camp i més ovelles i cabres es criaven, sense cap altre criteri que sa propietat. Mai s'ha plantejat com a criteri s'adequació sostenible d'un aprofitament agrícola o ramader, si hi havien més boques ets roters cremaven un bocí més de bosc, estàs o no en una pendent, fos alzinar o pinar, amb terra productiva o no. Amb sort si sa terra presa a n'es bosc no era rendible s'abandonava i tornava a créixer sa garriga, però lo més normal ha estat sempre que ets fracassos agrícoles s'han passat a ramaderia amb productivitats miserables, fent permanent sa mossegada humana a n'es bosc.

Que ens haguem avasat a una forma de úsos històrica no vol dir que sigui bona, o lo que és més greu no és natural, maldement sa gent ho so pensi.

Es pagès ha conrevat lo que ha pogut, i lo que no li ha anat bé, després de provar-ho, ho ha deixat, no recuperat ni sols ajudat o reforestat. Una quarta part de sa superfície d'Espanya avui és simplement improductiva: ni té bosc ni aprofitament (això vol dir que ets experiments agrícoles i ramaders han fracassat en un terç, sense comptar en terres de productivitat miserable que encara així es segueixen conrevant o pastant). Però lo greu no és això perquè amb so temps sa natura es capaç de tapar ets desastres de la pagesia, es recupera si no l'emprenyen massa, però som molt caparruts...

Sa societat rural mediterrània s'ha basat en una simbiosi nefasta i cíclica, que està tan arrelada dins sa nostra memòria històrica que ens pareix natural: home-foc-ovella.

1- Es factor home ja està exposat abans: estabilització demogràfica implica més consum per creixement des nivell de vida; estabilització des nivell de vida implica més consum per creixement demogràfic.

2- Es factor foc és simplement comoditat (o optimització de costos), mètode fàcil, eficient i dràstic per aconseguir que una ocupació de s'espai que no omple boques (bosc), passi a ser productiva sense cap altra consideració, ni sols per a sa seva descendència.

Es foc produeix sa descomposició brusca de sa capacitat dosificadora des cicle natural de creixement, posant a disposició dets elements externs lo aconseguir pes bosc en estructura i nutrients, o sigui, rebaixa i romp sa productivitat des medi.

3- Es factor ovella (o cabra) és una forma d'explotació de terrenys que no són rendibles agrícolament, però també és comoditat perquè es pastor es dedica a cuidar ses ovelles bones, deixant ses de menys qualitat i ses cabres a lloure.

No vull dir amb això que sa ramaderia sigui dolenta per se, sols que ho és quan es fa extensiva i sense cura. Ets pastors que menen ovelles i cabres per fer net camps i boscos són bons pes medi, ses explotacions intensives ramaderes fan bé pes consum, però s'aprofitament tradicional de bestiar de mala qualitat sense cap control és perversa, mísera i antisostenible.

És un bestiar que per sa seva forma de menjar (arrabassa), no deixa créixer lo que intenta sortir després des foc o d'abandonar s'explotació agrícola. Per que vos faceu una idea, reforestar és avui més car per ses proteccions contra cabres, que per tots ets demés conceptes plegats. Sortiria més barato pagar a tots es pastors per abandonar ses explotacions descontrolades i llevar d'enmig tot es cabrum asilvestrat, que lo que costa reforestar es mal que ets pagesos fan cremant i amollant-hi bestiar de renda miserable.

Peró lo pitjor de tot és que això ho fa cíclicament, presionant sovint per damunt de ses possibilitats de sostenibilitat del medi, o sigui sense deixar a sa natura reprendre de tant en tant s'alé. Aquestes maneres amb so temps arriben a deixar sense productivitat a sa terra (sense capacitat de ressuar i tornar a prendre alé): s'erosió va pelant ses muntanyes i deixant-les sense terra on pugui créixer altre cop es bosc, sa biodiversitat va retrocedint per concentració a estadis més degradats,....

És es pagès qui crema, és ell qui amolla a lloure es cabrum, foren ells i ses seves descendències (entre ses que estam noltros), qui han seguit es cicle de manera exesivament agobiant per a sa capacitat de regeneració des medi.

Pagès-foc-cabrum ha estat i és lo més nefast que ha parit sa civilització contra es medi, al manco a n'es Mediterrani, avui envoltat de terrenys improductius (deserts humanitzats), i formes de explotació que just mantenen sa miseria de qui no les deixa. O vos pensau que fa vint segles ses montanyes de Tramuntana o Llevant eren així de pelades com són ara?. Es bosc ja no tornarà a créixer allà on avui encara es mantenen ovelles i cabres a lloure, i una finca de mil hectàrees (10 milions de metres quadrats), avui amb aquest tipus d'explotació no mantén a una família. Quina tudada!

Un altre dia vos contaré perquè ses inundacions no les provoca sa pluja.

Tomeu Verd